

[Főoldal](#) > ... > [Jogi Lépések Indítása](#) > [Költségmentesség](#) > [Poland](#)

Költségmentesség

Lengyelország

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Milyen költségekkel járnak a bírósági eljárások, és általában ki viseli őket?

A bírósági eljárás költségei az ahhoz szükséges költségek, hogy egy adott személy bíróság előtt érvényesítse vagy megvédje a jogait. Fedezik a bírósági költségeket, valamint – ha a fél személyesen vagy ügyvédtől (*adwokat*), jogi tanácsadótól (*radca prawny*) vagy szabadalmi ügyvivőtől (*rzecznik patentowy*) eltérő jogi képviselő útján lép fel – a fél vagy képviselője bíróságra utazásának költségeit és a fél bíróságon való megjelenés miatt elmaradt jövedelmének megfelelő összeget – amely nem lehet magasabb, mint egy hivatásos jogi képviselő díjának megfelelő összeg –, továbbá ha a felet ügyvéd, jogi tanácsadó vagy szabadalmi ügyvivő segíti, e képviselő díját is fedezi.

A bírósági költségek magukban foglalják a díjakat és a kiadásokat.

Minden egyes benyújtott, díjköteles dokumentum után díjat kell fizetni. A díjköteles iratokat és a díjak mértékét a polgári ügyekben felmerülő bírósági költségekről szóló 2005. július 28-i törvény határozza meg (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). A törvény meghatározza a költségek összegének kiszámítására vonatkozó szabályokat is.

Különösen a következő dokumentumok díjkötelesek:

- keresetlevél/viszontkereset;
- nyilatkozat a követelés kiterjesztéséről vagy módosításáról, amelynek következtében a vitatott érték növekszik;
- fellebbezések (*apelacja* és *zażalenie*);
- fellebbezés a legfelsőbb fokon (*skarga kasacyjna*) és fellebbezés a jogerős ítélet jogellenességének megállapítása érdekében;
- mulasztási ítélet elleni ellentmondás;
- fizetési meghagyással szembeni panasz;
- elsődleges beavatkozás (*interwencja główna*) és másodlagos beavatkozás (*interwencja uboczna*);
- peren kívüli eljárás iránti kérelem;
- csődindítvány;
- ingatlan-nyilvántartási bejegyzési/törlési kérelem,
- az Országos Bírósági Nyilvántartásba (*Krajowy Rejestr Sądowy, KRS*) és a zálogjogi nyilvántartásba való bejegyzés, valamint az ilyen bejegyzések módosítása vagy törlése iránti kérelem;
- perújítási kérelem;
- választottbírósági ítélet megsemmisítése iránti kereset;
- igazságügyi ügyintéző határozata elleni panasz;
- bírósági végrehajtó cselekménye elleni panasz;
- a következő dokumentumok kiadása iránti kérelem az ügyiratok alapján: másolat, kivonat, igazolás, szemelvény, egyéb okirat vagy másolat, valamint az ingatlan-nyilvántartás másolatának igénylése (nyilvántartási díj ellenében).

A költségek többek között a következőket foglalják magukban:

- a bírósági költségek alól mentesülő félnek a bíróság előtt való megjelenésével kapcsolatos utazási költségei, ha a bíróság elrendelte a megjelenést;
- a tanúk bírósági megjelenésével kapcsolatos utazási és szállásköltségek, valamint az elmaradt kereset vagy jövedelem megtérítése;
- a szakértő tanúk, a fordítók és a fél számára kirendelt gyámok díjai és költségeinek megtérítése;
- átalányköltségek a bírósági szakértői testület véleményéből származó bizonyítékfelvételre;
- más személyeknek vagy intézményeknek fizetendő díjak és költségeik megtérítése;
- egyéb bizonyítékfelvétel költségei;
- állatok és dolgok szállítási és letéti őrzési költsége;
- elhelyezési és őrzési költségek;
- a bíróság által kijelölt gyámoknak fizetendő átalányösszegek háttérfeltérítés elkészítéséért a házasság érvénytelenítésével, válással és különválással kapcsolatos ügyekben, valamint a bíróság által elrendelt szülői kapcsolattartás felügyeletéért;
- bírósági orvosi igazolás költségei;
- bírósági előterjesztést követő közvetítés költségei;
- hirdetésmények költségei.

Ha a törvény másként nem rendelkezik, az a fél, aki a bírósághoz díjköteles vagy költséget okozó iratot nyújt be, köteles megfizetni a bírósági költségeket.

Egyes jogalanyok a törvény értelmében mentesülnek a költségek megfizetése alól (nincs szükség kérelemre), például:

- az apaság vagy anyaság megállapítását kérő és az ezzel kapcsolatos igényt érvényesítő fél (ha azonban az apaság megállapítása iránti kereset nyilvánvalóan megalapozatlannak bizonyul, a bíróság az eljárást lezáró határozatában az ügy összes körülményére tekintettel a kérelmezőt kötelezheti a meg nem fizetett perköltségek megfizetésére);
- a tartást követelő fél és az alperes a tartás csökkentésére irányuló perben;
- szerződéses kikötések tisztességtelenné nyilvánítását kérő fél;
- az a munkavállaló, aki keresetet nyújt be vagy nemperes eljárást kér, kivéve, ha a követelés értéke meghaladja az 50 000 PLN-t, vagy az a személy, aki társadalombiztosítási ügyekben fellebbezést nyújt be;
- elmeállapottal kapcsolatos ügyben érintett fél;
- a cselekvőképtelen személy cselekvőképtelenséggel kapcsolatos jogállásának visszavonására vagy módosítására irányuló eljárásban.

A költségeket ideiglenesen az államkincstár viseli, ha azok a bíróság által hivatalból tett intézkedéssel kapcsolatosak (pl. amikor a bíróság olyan bizonyítékot fogad el, amelyet a fél nem kért). Az egyéb költségeket ideiglenesen az a fél viseli, aki az azokat kiváltó intézkedést kérte. A bíróság előírhatja, hogy a fél fizessen előleget a költségek fedezésére, és az előleg megfizetésének elmulasztása esetén a kért intézkedést nem teszi meg. A bíróság dönt a túlfizetett előlegek visszatérítéséről és a jogerős ítéletben felmerült költségek rendezéséről.

A bíróság a jogerős ítéletében arról is dönt, hogy végül ki és milyen arányban viseli az eljárás költségeit. Peres eljárásokban az a szabály, hogy az összes költséget a pereszes fél viseli (azaz az általa fizetett költségeket és a másik fél által viselt költségeket). Ha egy kereset részben pernyertes, a bíróság elrendelheti, hogy a felek viseljék a saját költségeiket (úgy dönt, hogy egyik fél sem köteles megtéríteni a másik fél költségeit), vagy arányosan feloszthatja azokat (a kevésbé sikeres fél kötelezhető arra, hogy megtérítse a másik fél költségeinek egy részét a bíróság által meghatározottak szerint). Peren kívüli eljárásokban (amely számos esetben folyik, például gyermekkel kapcsolatos fontos ügyek eldöntése, öröklés megszerzése vagy a tulajdonostársak tulajdonjogának megszüntetése érdekében) a szabály az, hogy a költségeket kölcsönösen beszámítják. A bíróság azonban a helyzettől függően, beleértve a felek eljárás során tanúsított magatartását is, mérlegelési jogkörében másként is rendelkezhet, például úgy, hogy az egyik félnek kell viselnie az összes költséget, beleértve a másik félnél felmerült költségeket is.

2 Mit jelent pontosan a költségmentesség?

A költségmentesség célja, hogy megkönnyítse az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést a nehéz élet- vagy anyagi körülmények között élő emberek számára.

Az alábbi jogszabályok szabályozzák a költségmentességet:

a) belföldi ügyekben: a polgári perrendtartás és a polgári ügyekben felmerülő bírósági költségekről szóló törvény;

b) határokon átnyúló ügyekben: a fenti a) pontban említett jogszabályokon kívül az Európai Unió tagállamaiban lefolytatott polgári peres eljárásokban biztosított költségmentességhez való jogról és a jogvita perindítás előtti békés úton történő rendezése érdekében biztosított költségmentességhez való jogról szóló törvény (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

A határokon átnyúló ügyek olyan ügyek, amelyekben (Dánia kivételével) az Európai Unió valamely másik tagállamában lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező kérelmező a Lengyel Köztársaságban folyamatban lévő vagy ott megindítandó eljárásban, illetve a lengyel bíróságok joghatósága alá tartozó polgári jogi jogvita békés rendezése céljából költségmentesség iránti kérelmet nyújt be. Azok az esetek is ide tartoznak, amelyekben a Lengyel Köztársaságban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező kérelmező (Dánia kivételével) az Európai Unió valamely másik tagállamában folyamatban lévő vagy ott megindítandó eljárásban, illetve az adott állam bíróságainak joghatósága alá tartozó polgári jogi jogvita békés rendezése céljából költségmentesség iránti kérelmet nyújt be.

A költségmentesség elemei:

- mentesség a bírósági költségek alól, hogy a félnek ne kelljen az eljárás megindításakor és a folyamatban lévő eljárás alatt előre megfizetnie a díjakat és költségeket, beleértve a bíróságra utazás költségeit is, ha a bíróság elrendeli a fél személyes megjelenését;
- jogi képviselő bíróság által történő kirendelése a bírósági eljárásban, többek között az eljárást megindító irat elkészítése céljából (határokon átnyúló ügyekben jogi tanácsadás és a jogvita peren kívüli rendezése céljából is), annak érdekében, hogy biztosított legyen a fél ügyvéd általi díjmentes képviselete;
- ezenkívül azokban a határokon átnyúló ügyekben, amelyekben a kérelmező egy másik tagállamban folyamatban lévő vagy ott megindítandó eljárásban költségmentesség iránti kérelmet nyújtott be:

a) a másik tagállamban benyújtott költségmentesség iránti kérelemmel és az annak alátámasztásához szükséges dokumentumokkal kapcsolatos fordítási költségek megfizetésére vonatkozó mentesség;

b) ügyvéd vagy jogi tanácsadó kirendelése abból a célból, hogy jogi segítséget nyújtson a lengyelországi kérelmezőnek egy másik tagállamban folyamatban lévő vagy ott megindítandó eljárással kapcsolatban addig a napig, amelyn az adott tagállam illetékes hatóságához benyújtásra kerül a költségmentesség iránti kérelem.

A költségmentesség lehet teljes vagy részleges. Ez utóbbi esetben csak a bíróság által kirendelt ügyvédre terjedhet ki, a bírósági költségek alóli mentesség nélkül, vagy a bíróság által kirendelt ügyvédre, a költségek alóli részleges mentességgel (pl. a költségek egy meghatározott része vagy egy meghatározott költségtétel).

Lengyelországban az úgynevezett „ingyenes jogi segítségnyújtás” (*nieodpłatna pomoc prawna*) keretében ad hoc költségmentesség is elérhető. Az ingyenes jogi segítségnyújtást az ingyenes jogi segítségnyújtásról, az ingyenes polgári jogi tanácsadásról és a jogi oktatásról szóló 2015. augusztus 5-i törvény (*Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej*) szabályozza. Az ingyenes jogi segítségnyújtás az alábbiakat fedezi:

- ingyenes jogi tanácsadás ügyvéd vagy jogi tanácsadó által, a folyamatban lévő bírósági eljárások tekintetében is;
- dokumentumtervezet díjmentes elkészítése, kivéve a folyamatban lévő bírósági eljárások eljárási iratait;
- a bírósági költségek alóli mentesség és/vagy a folyamatban lévő bírósági eljárásokban a bíróság által kirendelt ügyvéd iránti kérelem ingyenes elkészítése;

- *ingyenes közvetítés.*

3 Milyen követelmények vonatkoznak a költségmentesség megadására?

A bírósági eljárásokban a költségmentesség természetes és jogi személyek, valamint az ilyen eljárásokban félként való részvételre jogszabály alapján jogosult szervezeti egységek számára egyaránt rendelkezésre áll.

A természetes személy mentesülhet a bírósági költségek alól, ha e költségek viselése saját maga vagy családja számára nehézséget okozna, vagy ilyen nehézségek kockázatának tenné ki.

Az a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egység, amely a törvény alapján jogosult a bírósági eljárásban félként részt venni, költségmentességben részesülhet, ha nem rendelkezik a költségek viseléséhez szükséges forrásokkal. A kereskedelmi társaságoknak (kivéve, ha az államkincstár az egyedüli partner vagy részvényes) azt is bizonyítaniuk kell, hogy partnereik vagy részvényeseik nem rendelkeznek elegendő eszközzel a társaság vagyonának növeléséhez vagy a társaságnak nyújtott hitelhez.

Az üzleti tevékenységet nem folytató társadalmi szervezetek is kérhetik a bírósági költségek alóli mentességet a fogyasztóvédelem, a környezetvédelem és a szociális jólét területén folytatott szociális, tudományos, oktatási, kulturális, sport, jótékonyági vagy önszegélyező tevékenységgel kapcsolatos saját ügyeikben.

A költségmentesség igénybevételének nincsenek rögzített jövedelemhatárai. A bíróság e tekintetben mérlegelési jogkört gyakorol, figyelembe véve a fél jövedelmének, vagyonának és kiadásainak összetételét, beleértve az eltartott személyek számát is. A bíróság azt is megállapíthatja, hogy a fél nem rendelkezik elegendő forrással az ügyvédi költségek fedezésére, de elegendő forrással rendelkezik a bírósági költségek egy részének vagy akár egészének fedezésére.

Ezen túlmenően belföldi eljárásokban a bíróság akkor is megtagadhatja a védő kirendelését, ha úgy ítéli meg, hogy nincs szükség a védő közreműködésére, függetlenül attól, hogy a fél nem képes a költségek viselésére. A gyakorlatban ez akkor fordul elő, ha az ügy nem bonyolult, különösen, ha a fél az eljárás során korábban bizonyította, hogy ismeri a jogot és az eljárást.

A határokon átnyúló eljárásokban a bíróság megtagadhatja a költségmentességet a – Dánia kivételével – más uniós tagállamban lakóhellyel rendelkező vagy ott tartózkodó személyektől, ha a kereseti kérelem vagy a jogvédelem nyilvánvalóan megalapozatlan. A költségmentesség az ügy érdekével kapcsolatos okokból akkor is megtagadható, ha a kérelmező az adott ügyben korábban már részesült költségmentességben a jogvita békés úton történő rendezése érdekében a polgári bírósági eljárás megindítása előtt, de nem született egyezség.

A költségmentesség igénybevételének alaki feltétele, hogy a kérelmet az alábbi 6-8. pontban meghatározott módon kell benyújtani a bírósághoz.

A fentiekől függetlenül a lengyel nyelvet nem ismerő személyek az ügyben eljáró bírósághoz (vagy ha a kérelmet az eljárás megindítása előtt nyújtják be, az ügyben eljárni köteles bírósághoz) benyújtott kérelem alapján a tárgyalás során térítésmentesen tolmács segítségét vehetik igénybe. A kérelemnek nem kell megfelelnie a költségmentesség iránti kérelemhez hasonló formai követelményeknek. Ezt a rendes bíróságok szervezetéről szóló, 2001. július 27-i törvény 5. cikke tartalmazza (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych). Ezzel szemben annak a félnek, aki ingyenes segítséget kér a bírósághoz benyújtandó beadványok és iratok lefordításához, egyszerű költségmentesség iránti kérelmet kell benyújtania.

Ingyenes költségmentességre csak természetes személyek jogosultak, beleértve azokat az egyéni vállalkozókat is, akik nem foglalkoztatnak más személyeket (önálló vállalkozók), ha nem tudják viselni a fizetett jogi segítségnyújtás költségeit.

Az ügyvéd vagy jogi tanácsadó kényszerítő okokból megtagadhatja az ingyenes jogi segítségnyújtást, tájékoztatva a jogosult személyt a kerületben ingyenes jogi segítségnyújtást nyújtó más központokról (powiat).

Ha megállapítást nyer, hogy a jogosult személy által közölt probléma részben vagy egészben nem oldható meg ingyenes jogi segítségnyújtás révén, különösen, ha a probléma nem kizárólag jogi természetű, az ügyvédnek vagy jogi tanácsadónak tájékoztatnia kell a jogosult személyt arról, milyen más lehetősége van arra, hogy az ingyenes tanácsadást nyújtó szolgáltatóktól megfelelő segítséget kapjon. Például tanácsadási tájékoztató (karta

informacyjna poradnictwa) formájában tájékoztatást nyújthatnak egy ingyenes tanácsadást nyújtó szervezet szolgáltatásairól.

Ezen túlmenően, amennyiben az ingyenes jogi segítségnyújtás az ingyenes közvetítésre terjedne ki, az nem nyújtható, ha az ügyet bíróság vagy más hatóság közvetítésre utalta, és ha a felek kapcsolatában erőszakos cselekmény megalapozott gyanúja áll fenn.

4 Minden típusú eljárásra vonatkozik a költségmentesség?

Igen. A költségmentesség minden polgári ügyben igénybe vehető, beleértve a családi, kereskedelmi, munkaügyi és társadalombiztosítási ügyeket (pl. nyugdíjak és járadékok).

5 Szükség esetén igénybe vehető különleges eljárás?

Nem létezik kifejezetten veszélyhelyzeti eljárás.

6 Hol szerezhetem be a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványát?

A nemzeti eljárásokban a költségmentességre vonatkozóan nincs hivatalos formanyomtatvány. A kérelmet egyszerűen írásban kell előterjeszteni vagy szóban jegyzőkönyvbe mondani.

A határokon átnyúló ügyekben a költségmentesség iránti kérelmek formanyomtatványának a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló 2003/8/EK tanácsi irányelv alapján a költségmentesség iránti kérelem benyújtásához használandó formanyomtatvány kidolgozásáról szóló, 2004. november 9-i 2004/844/EK bizottsági határozat mellékletében szereplő hivatalos formanyomtatványt lehet használni. A formanyomtatványok elérhetők azon bíróságok hivatalaiban, ahol az eljárás folyamatban van vagy ahol az eljárást megindítják. Ezek az Igazságügyi Minisztérium honlapjáról is letölthetők. A formanyomtatvány használata azonban nem kötelező. A kérelemnek tartalmaznia kell egy nyilatkozatot, amely részletesen bemutatja a kérelmező családi állapotát, vagyonát, jövedelmét és megélhetési forrásait. A polgári bírósági eljárás megindítását megelőzően a jogvita békés úton történő rendezéséhez kapcsolódó költségmentesség iránti kérelemnek tartalmaznia kell a tényállás részletes ismertetését is.

A formanyomtatvány használata csak olyan határokon átnyúló ügyekben kötelező, amelyekben az eljárást egy másik tagállamban folytatják le, és amelyekben egy lengyel állampolgár vagy Lengyelországban huzamos tartózkodási joggal rendelkező személy érintett.

A határokon átnyúló ügyekben a kérelmet nemcsak lengyelül, hanem angolul is be lehet nyújtani.

7 Mely dokumentumokat kell benyújtani a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványával együtt?

A bírósági költségek alóli mentesség vagy a nemzeti eljárásokban a bíróság által kirendelt védő kijelölése iránti kérelemnek tartalmaznia kell a családi állapotra, a vagyonra, a jövedelemre és a megélhetési forrásokra vonatkozó nyilatkozatot a bíróság által kirendelt ügyvéd által nyújtott ingyenes jogi segítségnyújtás államkincstár általi kifizetéséről szóló, 2016. október 3-i igazságügyi miniszteri rendeletben meghatározott minta szerint (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). A minták elektronikus formában, lengyel nyelven elérhetők a bíróságok honlapján, az Igazságügyi Minisztérium honlapján, valamint papíralapon a bírósági hivatalokban. Ez formai követelmény, és ha a bíróság felszólításától számított egy héten belül nem orvosolják az e tekintetben fennálló hiányosságokat, a keresetet elutasítják. Ha a kérelemben jelzett körülmények aggályosak, a bíróság elrendelheti a kérelmező tényleges körülményeinek vizsgálatát, különösen a kérelmező további felvilágosítás adására vagy dokumentumok benyújtására történő felszólításával.

A határokon átnyúló eljárásokban Dánia kivételével egy másik uniós tagállamban tartózkodási hellyel vagy állandó lakóhellyel rendelkező személynek a kérelemhez a következőket kell csatolnia:

- a kérelemben szereplő adatokat igazoló dokumentumok;
- a kérelmező állampolgárságára, tartózkodási helyére vagy szokásos lakóhelyére vonatkozó igazoló dokumentumok, és ha a kérelmező nem állampolgára valamely tagállamnak, egy igazoló dokumentum, amely igazolja, hogy a kérelmező az adott állam jogának megfelelően tartózkodik a tagállam területén;
- a kérelmező arra vonatkozó nyilatkozata, hogy a kérelmező kapott-e már költségmentességet az érintett jogvita békés úton történő rendezéséhez, és ha kapott ilyen költségmentességet, de nem született egyezség, akkor ennek magyarázata.

A fenti dokumentumokat lengyel vagy angol nyelvre olyan személynek kell lefordítania, aki abban a tagállamban, ahonnan a kérelem származik, hivatalos dokumentumok fordítására jogosult.

Ha a határokon átnyúló eljárásban a kérelem nem tartalmazza az előírt információk valamelyikét, vagy kétségek merülnek fel annak pontosságát illetően, a bíróság felhívja a kérelmezőt, hogy az előírt, legfeljebb egy hónapos határidőn belül adjon további felvilágosítást, vagy nyújtson be további dokumentumokat. A kérelmező különösen adóbevallások, bankszámla-nyilatkozatok és -kivonatok, bankbetétek vagy értékpapírbetétek másolatát, illetve fizetés, díjak és egyéb jövedelmek vagy juttatások, nyugdíjak, járadékok és tartásdíjak összegét feltüntető igazolásokat nyújthat be. A határidő elmulasztása esetén a bíróság a benyújtott információk alapján vizsgálja meg a kérelmet.

A gyakorlatban a nemzeti vagy határokon átnyúló eljárásokban a gyorsított eljárás érdekében a kérelemhez kezdettől fogva csatolni kell minden olyan dokumentumot, amelyet a kérelmező a pénzügyi helyzetének bizonyításához szükségesnek tart, különösen a fent említetteket.

Ingyenes jogi segítségnyújtás igénylése esetén a kérelemnek tartalmaznia kell a kérelmező arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy nem rendelkezik elegendő forrással a fizetett jogi segítségnyújtás költségeinek viseléséhez. A vállalkozási tevékenységével kapcsolatban ingyenes jogi segítségnyújtást igénylő személynek emellett nyilatkozatot kell benyújtania arról, hogy az elmúlt egy évben nem foglalkoztatott más személyt. A fenti nyilatkozatokat az ingyenes jogsegélyközpontokban elérhető, előre meghatározott minták szerint kell elkészíteni. A nyilatkozatokat az ingyenes jogi segítségnyújtást biztosító személyhez kell benyújtani.

Mivel az ingyenes jogi segítséget jellemzően közvetlenül a központban nyújtják a kérelem benyújtását követően, a kérelmezőnek személyazonosító okmányát és a jogi kérdés előterjesztéséhez szükséges valamennyi dokumentumot is magával kell vinnie, hogy a nyújtott segítség hatékony legyen.

8 Hová kell benyújtanom a költségmentesség iránti kérelmemet?

A bírósági költségek alóli mentesség vagy a bíróság által kirendelt ügyvéd iránti kérelmet ahhoz a bírósághoz kell benyújtani, amely előtt a nemzeti jogvitában az eljárást megindítják vagy amely előtt az eljárás már folyamatban van.

Az EU valamely tagállamában (Dánia kivételével) tartózkodási hellyel vagy szokásos lakóhellyel rendelkező természetes személy, aki a lengyel bíróság előtt folyamatban lévő vagy indítandó, határokon átnyúló eljárásban költségmentességet kér, költségmentesség iránti kérelmet nyújthat be ahhoz a bírósághoz, ahol a megállapítási eljárás folyamatban van vagy indítandó. Ha a kérelem végrehajtáshoz vagy végrehajtási eljáráshoz nyújtott költségmentességre vonatkozik, azt a határozat végrehajtásának vagy a végrehajtási eljárás lefolytatásának helye szerint illetékes körzeti bírósághoz kell benyújtani. A költségmentesség iránti kérelmet a lengyel igazságügyi minisztériumon vagy a kérelmező tartózkodási helye vagy szokásos lakóhelye szerinti tagállam kijelölt illetékes hatóságán keresztül is be lehet nyújtani. Az Igazságügyi Minisztérium haladéktalanul továbbítja az ilyen kérelmet az illetékes bíróságra.

Az a Lengyelországban tartózkodási hellyel vagy szokásos lakóhellyel rendelkező természetes személy, aki költségmentességet kér egy másik tagállamban (Dánia kivételével) folyamatban lévő vagy indítandó eljárásban, a kérelmet benyújthatja a másik tagállam illetékes bíróságához. A kérelmet a lengyelországi tartózkodási hely vagy szokásos lakóhely szerint illetékes regionális bíróságon keresztül is be lehet nyújtani.

Az ingyenes jogi segítségnyújtási rendszer keretében kért jogi segítségnyújtás iránti kérelmet a járásokban és a járási jogállású városokban létrehozott lengyelországi ingyenes jogi segítségnyújtási központok bármelyikénél be lehet nyújtani. A központok térképét és elérhetőségeit lásd:

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 Hogyan tudhatom meg, hogy jogosult vagyok-e költségmentességre?

A lengyel bíróság kézbesíti a kérelmezőnek a bírósági költségek alóli mentesség iránti kérelemről vagy a bíróság által kirendelt ügyvédről szóló határozatát. A kérelem állásáról és arról, hogy a kérelemnek helyt adtak-e vagy sem, telefonon vagy e-mailben is tájékozódhat a bírósági hivatalból.

Az ingyenes jogi segítségnyújtást igénylőket közvetlenül az ingyenes jogi segítségnyújtást nyújtó központban tájékoztatják arról, hogy jogosultak-e a támogatásra.

10 Mit kell tennem, ha jogosult vagyok költségmentességre?

A bírósági költségek alóli mentesség megadása esetén nincs szükség további intézkedésre. Azonban ha a mentességet élvező félnek költségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy jogainak védelme biztosított legyen (például fordítási költségek vagy a bíróságra való elutazás költségei, ha a felet személyes megjelenésre idézték), a félnek előleget kell kérnie a bíróságtól e költségek fedezésére. Egyéb esetben a bíróság elvárhatja, hogy a bírósági költségek megfizetése alól mentesített fél átmenetileg fedezze a költségeket, amelyeket később visszatérítenek neki. Ha előleget nyújtanak, azt az előleg kézhezvételétől számított egy hónapon belül, de mindenképpen az eljárás költségeinek végleges elszámolásáról szóló határozat meghozatala előtt számlák alapján kell rendezni.

Ha ügyvédet vagy jogi tanácsadót rendeltek ki, fel kell venni velük a kapcsolatot. A bíróság kézbesítheti a kérelmezőnek az ügyvédet vagy jogi tanácsadót kirendelő határozat egy példányát, de a kirendelt ügyvéd vagy jogi tanácsadó teljes nevének és kézbesítési címének feltüntetése nélkül. A bíróság ezeket a részleteket egy későbbi levélben közli, miután az illetékes regionális ügyvédi kamara vagy a regionális jogi tanácsadói kamara tájékoztatta ezekről az adatokról.

A bíróság által a bírósági eljárás megindítását megelőzően a bírósági költségek egésze vagy egy része alól mentesített személy köteles a mentességről szóló határozat egy példányát a keresetlevélhez vagy az eljárást megindító egyéb irathoz csatolni.

Az ingyenes jogi segítségnyújtási rendszer keretében költségmentességre jogosultnak minősülő személy közvetlenül az elvárt formában kapja meg a költségmentességet az ingyenes jogi segítségnyújtási központban.

11 Ki választja meg az ügyvédemet, ha jogosult vagyok költségmentességre?

Az ügyvédet vagy jogi tanácsadót adott esetben az illetékes regionális ügyvédi kamara vagy a regionális jogi tanácsadói kamara nevezi ki, de ha a kérelemben konkrét jogi képviselőt neveznek meg, akkor a kérelmező jogi képviselőjeként a lehetőségekhez mérten és az ő beleegyezésével őt nevezik ki. Az ügyvéd vagy jogi tanácsadó kényszerítő okokból megtagadhatja az ügy ellátását, ebben az esetben az önszabályozó testület más jogi képviselőt jelöl ki. A már kirendelt jogi képviselő megváltoztatását az eljárás során is lehet kérni, szintén kényszerítő okokból.

Lehetőség van arra, hogy a kérelemben olyan elvárást jelöljenek meg, mely szerint a jogi képviselőnek jól kell ismernie egy bizonyos idegen nyelvet, illetve a jogi szakma egy meghatározott ágával kell foglalkoznia, különös tekintettel arra, hogy ügyvédnek vagy jogi tanácsadónak kell-e lennie. A gyakorlatban a bíróság teljesíti az ilyen kérést.

Az ingyenes jogi segítségnyújtási rendszer keretében nem lehet ügyvédet vagy jogi tanácsadót választani. Az ilyen jogi segítségnyújtást a kérelmező által választott jogi segítségnyújtási központban szolgáltatot teljesítő ügyvéd vagy jogi tanácsadó vagy az általa meghatalmazott ügyvédjelölt nyújtja.

12 Az eljárás minden költségére kiterjed a költségmentesség?

A bírósági költségek alóli teljes mentességben részesülő fél nem fizet semmilyen bírósági díjat, és nem merülnek fel költségei. Ha a bírósági költségek alól részben mentesül, a félnek kell fedeznie azokat a bírósági díjakat és költségeket, amelyek nem tartoznak a mentesség hatálya alá. Ha ez a fél megnyeri a pert, a bíróság az eljárást

lezáró határozatban kötelezi a pervesztes felet, hogy térítse meg ezeket a költségeket a pernyertes félnek.

Ha a bírósági költségek alól mentesített fél részben vagy egészben pervesztes lesz, a bíróság záró határozatában kötelezi a felet, hogy térítse meg az ellenérdekű félnél felmerült bírósági eljárási költségeket (de az államkincstárnál felmerült költségeket nem).

13 Ki viseli az egyéb költségeket, ha csak korlátozott mértékű költségmentességre vagyok jogosult?

A bírósági költségek alól részben mentesített személy köteles a fennmaradó bírósági költségeket megfizetni.

14 A fellebbezésekre is kiterjed a költségmentesség?

Az elsőfokú bíróság által nyújtott költségmentesség a fellebbezési és végrehajtási eljárásokra is kiterjed. Az a fél, akit első fokon nem képvisel jogi képviselő (pl. ügyvéd), a másodfokon kérheti ezt a segítségnyújtási formát. Amennyiben rendkívüli jogorvoslati kérelem benyújtására van szükség, a félnek külön kérelmet kell benyújtania, amely csak az adott jogi lépésre vonatkozó konkrét döntést eredményez.

15 Megvonható-e a költségmentesség az eljárás befejezése előtt (vagy visszavonható-e akár az eljárás lezárása után)?

A bíróság visszavonhatja a költségmentességet, mind a bírósági költségek alóli mentesség, mind a bíróság által kirendelt ügyvéd tekintetében, ha megállapítja, hogy a költségmentesség nyújtásának alapjául szolgáló okok nem álltak fenn vagy megszűntek. A fél mindkét esetben köteles az összes vonatkozó díjat megfizetni és a költségeket megtéríteni, kivéve, hogy az utóbbi esetben a bíróság a fél helyzetében bekövetkezett változásnak megfelelően kötelezheti a felet arra, hogy ennek csak részben tegyen eleget.

A mentesség visszavonásakor a bíróság a tudatosan valótlanul előadott körülmények alapján a bírósági költségek alól mentesített felet 1000 PLN-ig terjedő pénzbírsággal, a bíróság által kirendelt jogi képviselő segítségét ilyen körülmények alapján igénybe vevő felet pedig 3000 PLN-ig terjedő pénzbírsággal büntetheti. A bírság megfizetésére vonatkozó kötelezettségtől függetlenül a félnek meg kell fizetnie az összes vonatkozó díjat és fedeznie kell azokat a költségeket, amelyekért a fél felelős, illetve ki kell fizetnie a bíróság által kirendelt jogi tanácsadó díját.

A bíróság elutasítja azon személy kérelmét, aki a bírósági költségek alóli mentesség iránti újbóli kérelme benyújtásakor a családi állapota, a vagyona, a jövedelme és a megélhetési forrásai tekintetében tudatosan hamisan adta elő a körülményeit, és 2000 PLN-ig terjedő pénzbírság megfizetésére kötelezhető.

A fél megbírságolásáról szóló határozat ellen a 16. pontban meghatározottak szerint lehet fellebbezni.

16 Megtámadhatom-e a költségmentesség elutasítását?

Igen. A mentességet vagy a jogi képviselő bíróság általi kirendelését elutasító határozat ellen fellebbezéssel lehet élni, ha pedig a határozatot igazságügyi ügyintéző hozta, akkor ez utóbbi határozata ellen panasszal lehet élni. A határozat megtámadása előtt a határozat kézbesítésétől számított egy héten belül írásbeli indoklás iránti kérelmet kell benyújtani. Az írásbeli indoklással ellátott határozat kézhezvételét követően a fellebbezést egy héten belül kell benyújtani, a határozatot hozó bírósághoz címezve. Az írásbeli indoklás iránti kérelem, illetve az igazságügyi ügyintéző határozata elleni fellebbezés vagy panasz esetén nem kell díjat fizetni. Hasonló eljárást kell alkalmazni a bírósági költségek alól korábban megadott mentesség visszavonása vagy a bíróság által kirendelt ügyvéd visszavonása esetén.

Ezzel szemben az ingyenes jogi segítségnyújtás elutasítása esetén az elutasított személy nem támadhatja meg az elutasítást.

További információ

- A polgári ügyekben felmerülő bírósági költségekről szóló 2005. július 28-i törvény

- Az 1964. november 17-i polgári perrendtartás
- A 2004. december 17-i törvény az Európai Unió tagállamaiban indított polgári bírósági eljárásokban a költségmentességhez való jogról és a jogvita perindítás előtti békés úton történő rendezése céljából a költségmentességhez való jogról
- 2004/844/EK: a Bizottság határozata (2004. november 9.) a határokon átnyúló jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésnek a költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításával történő javításáról szóló 2003/8/EK tanácsi irányelv szerinti költségmentesség iránti kérelem formanyomtatványának létrehozásáról
- Az ingyenes jogi segítségnyújtásról, az ingyenes polgári jogi tanácsadásról és a jogi oktatásról szóló 2015. augusztus 5-i törvény;
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>;
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- az egyes körzeti és regionális bíróságok honlapjai.

17 Felfüggeszti-e a költségmentesség iránti kérelem az elévülési időt?

A bírósági költségek alóli mentesség iránti kérelmek esetében a vonatkozó kérelem benyújtása vagy a mentességet megtagadó határozattal szembeni fellebbezés főszabály szerint nem függeszti fel a folyamatban lévő eljárást, kivéve, ha a kérelmező a keresetlevélben vagy a kereset benyújtását megelőzően benyújtott kérelem alapján mentességet kapott a bírósági költségek alól. Az eljárási iratra vonatkozó illeték megfizetésére nyitva álló határidő lejártá előtt benyújtott kérelem végleges elutasítása esetén a fizetési határidő a fizetési felszólítás kézbesítésének napjától, illetve – bizonyos esetekben, ha a felet ügyvéd vagy jogi tanácsadó képviseli – a költségmentesség iránti kérelmet elutasító határozat kézbesítésének napjától újratekintendő. A jogi költségek alóli mentesség iránti, azonos körülményeken alapuló új kérelmek azonban nem érintik az illeték megfizetésének határidejét.

Az ügyvéd bíróság általi kirendelésére irányuló kérelmek esetében a vonatkozó kérelem benyújtása vagy a kirendelést elutasító határozattal szembeni fellebbezés főszabály szerint szintén nem függeszti fel a folyamatban lévő eljárást, kivéve, ha a kérelmet a keresetlevélben vagy a kereset benyújtása előtt nyújtották be. A bíróság azonban a kérelemről szóló jogerős határozat meghozataláig felfüggesztheti az eljárást. Ennek megfelelően lehetősége van arra, hogy ne tűzzön ki tárgyalást, a kitűzött tárgyalást pedig törölheti vagy elhalaszthatja.

Ha egy adott eljárási cselekmény esetében kötelező az ügyvéd vagy jogi tanácsadó általi jogi képviselet (fellebbezés benyújtása a végső fokon eljáró bírósághoz [*skarga kasacyjna*], perújítási kérelem, a bírósági határozatok elleni bizonyos fellebbezések), az ügyvéd bíróság általi kirendelése iránti kérelemnek az adott cselekmény elvégzésére vonatkozó határidő előtt történő benyújtása felfüggeszti a határidőt. Függetlenül attól, hogy a kérelemnek helyt adnak-e, vagy azt elutasítják, a határidő újratekintendő. Az azonos körülményeken alapuló új kérelmek azonban nincsenek hatással a határidő folyására.

További információ

- A polgári ügyekben felmerülő bírósági költségekről szóló 2005. július 28-i törvény
- Az 1964. november 17-i polgári perrendtartás
- A 2004. december 17-i törvény az Európai Unió tagállamaiban indított polgári bírósági eljárásokban a költségmentességhez való jogról és a jogvita perindítás előtti békés úton történő rendezése céljából a költségmentességhez való jogról
- 2004/844/EK: a Bizottság határozata (2004. november 9.) a határokon átnyúló jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésnek a költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításával történő javításáról szóló 2003/8/EK tanácsi irányelv szerinti költségmentesség iránti kérelem formanyomtatványának létrehozásáról
- Az ingyenes jogi segítségnyújtásról, az ingyenes polgári jogi tanácsadásról és a jogi oktatásról szóló 2015. augusztus 5-i törvény;
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>;
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- az egyes körzeti és regionális bíróságok honlapjai.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.